

Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич дар мавзун «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ» (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»), ки барои дарёфти дараҷаи илми доктори илми филология аз рӯи ихтисоси 10.02.01 – Забони тоҷикӣ пешниҳод гардидааст.

Таҳқику омӯзиши пахлуҳои мухталифи забони осори бузургони гузаштаи адабиёт дар забоншиносии тоҷик аз масъалаҳои муҳими илм ба ҳисоб меравад. Ба хусус натиҷагирӣ аз мавзӯҳои гуногуни вобаста ба таркиби луғавӣ, семантикаи воҳидҳои забонӣ ва калимасозӣ дар асарҳои намояндагони барҷастаи адабиёти классикӣ тоҷик барои муайян намудани пахлуҳои мухталифи инкишофи забони адабии тоҷик дар як давраи муайяни таърихӣ мусоидат менамояд, зеро маҳорату истеъдоди ҳар адиб, пеш аз ҳама, дар он зоҳир мешавад, ки аз бойигарии луғавӣ ва имконоти калимасозии забон то чӣ андоза дурусту самаранок истифода бурдааст. Аз тарафи дигар, ба шарофати таҳқику баррасии осори бузургтарин намояндагони адабиёти гузашта на танҳо таҳаввули луғавию грамматикӣ забон, балки тамоюли инкишофи минбаъдаи онро низ маълум кардан имконпазир аст.

Бешубҳа, яке аз чунин адибони бомаҳорат, ки на танҳо бойигарии луғавии забонро моҳирона истифода бурдааст, балки дар ҷараёни эҷоди асарҳои пурарзиш ба сохту таркиби калима низ тавачҷуҳи зиёд зоҳир намуда, роҳу имконот ва воситаҳои калимасозии забонро моҳирона ба қор бурдааст, Мавлоно Абдурахмони Ҷомӣ мебошад. Гуфтан мумкин аст, ки беҳтарин намунаи забони асри XV дар асарҳои ин адиби нақтасанҷ таҷассум ёфтааст ва чунон ки муҳаққиқ қайд мекунад, *«ҳангоми мутолиа кас ба ҳубӣ дарк менамояд, ки сарвати пургановати луғавию фразеологӣ ва грамматикӣ бадеши забони панҷсадсолаи адабиёти классикӣ тоҷику форс бо ҳама назокату зебоӣ, фасоҳату балогат ва иқтидорӣ тавоноии беназираш гӯё маҳз дар осори ин суҳанвари бузург фароҳам омада бошад»*. Аз ин рӯ, метавон гуфт, ки мавзӯи диссертатсияи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич – «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ» (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон») мубрам мебошад, зеро, аз як тараф, имконоти луғавию семантикӣ ва калимасозии чунин иқтибосот дар асарҳои зикршуда то ба ҳол мавриди таҳқиқоти пурраи диссертатсионӣ қарор нагирифтааст ва, аз тарафи дигар, ба шарофати чунин таҳқиқот бисёр пахлуҳои норавшани инкишофи забони адабии тоҷикро дар асри XV муайян намудан мумкин аст.

Диссертатсия ба мавзӯи муҳими забоншиносӣ – муайян намудани хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ, таснифи гурӯҳҳои лексикӣ ва семантикӣ иқтибосоти арабӣ, таҳқиқи иқтибосоти арабии

асарҳои насри нависанда вобаста ба дараҷаи ҳазмшавӣ, хусусиятҳои маъноӣ, муайян намудани дараҷаи истеъмоли иқтибосоти арабӣ дар «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон», шарҳу тафсири иқтибосоти арабии ифодакунандаи мафҳумҳои диниву ирфонӣ, муайян намудани нақши иқтибосоти арабӣ дар ташаккули синонимҳо ва антонимҳо, имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ бахшида шуда, муҳаққиқ дар ин замина ба хусусиятҳои семантикӣ ва тобишҳои маъноии калимаҳо низ таваҷҷуҳ зоҳир намудааст.

Ҳаминро таъкид кардан ҷоиқ аст, ки «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»-и Абдурахмони Ҷомӣ аз нигоҳи забон ва сабки нигориш ниҳоят дилошӯб мебошанд. Асолату тозагии забони тоҷикӣ дар онҳо то андозае риоя гардида, нависанда дар эҷоди асарҳо аз гановати луғавию имконоти калимасозии забон хеле моҳирона истифода намудааст. Бо вучуди ин, мавқеи иқтибосоти арабӣ дар ин асарҳо назаррас аст ва чунин вомвожаҳо барои ифодаи мақсаду мароми нависанда нақши муҳим бозидаанд. Аз ин рӯ, метавон гуфт, ки таҳқиқи хусусиятҳои лексикиву семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»-и Ҷомӣ, ки аз тарафи М. О. Ҷумъаев анҷом дода шудааст, барои муайян намудани бисёр хусусиятҳои забонӣ ва шеваи баёни адиб, мавриди истеъмоли вожаҳо, таъмини муассирии каломи нависанда дар забоншиносии муосир аз қорҳои муҳим ба ҳисоб меравад, зеро дар заминаи дигар пажӯҳишҳое, ки ба имконоти луғавию маъноӣ ва калимасозӣ дар забони адабии тоҷикӣ бахшида шудаанд, таҳқиқ намудани ин паҳлуи забони асарҳои Абдурахмони Ҷомӣ барои муайян кардани хусусият ва рушди забони адабии тоҷик дар асри XV ва раванди баъдӣ таҳаввулоти он то имрӯз маводи хуб дода метавонад.

Рисолаи М. О. Ҷумъаев – «Хусусиятҳои лексикиву семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насри Абдурахмони Ҷомӣ» (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон») дорои заминаи қавии илмию назариявӣ буда, аз маводи фаровони амалӣ бархӯрдор аст. Дар он доираи қорбурди иқтибосоти арабӣ дар «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон» баррасӣ гардида, дар бораи мавқеи иқтибосоти арабӣ дар ташаккули истилоҳоти диниву ирфонӣ, муродифот ва вожаҳои зидмаъно, имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ бо пешванду пасвандҳои тоҷикӣ, калимасозии мураккаб бо иқтибосоти арабӣ, хусусияти услубӣ зоҳир кардани калимаҳои муродифу зидмаъно ва муносибати муродифии баъзе унсурҳои калимасоз сухан меравад.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, ҳуҷҷатҳои феҳристи адабиёт иборат буда, дар маҷмуъ 404 саҳифаи ҷопи компютериро дар бар мегирад. Ҳар як боб ва фаслу зерфасл дигарро пурраву мукамал намуда, дар маҷмуъ таҳқиқоти комили диссертатсиониро ба вучуд овардааст.

Дар муқаддима роҷеъ ба маҳорати эҷодии Абдурахмони Ҷомӣ, дараҷаи омӯзиши эҷодии ӯ, назари баъзе муҳаққиқон роҷеъ ба забону услуби асарҳои нависанда маълумот дода шудааст. Доир ба хусусиятҳои сохтори рисола андеша баён гардидааст. Муҳимии мавзӯи таҳқиқ ва

дараҷаи омӯзиши он муайян гардида, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқ, объекту предмети он мушаххас карда шудааст, дар бораи маводу манобеи пажӯҳиш, асосҳои методологии таҳқиқ, навгонӣ дар таҳқиқ, аҳамияти назариву амалӣ, нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшаванда, сохтори рисола ва амсоли ин изҳори андеша карда шудааст.

Боби аввали рисола – «**Аз таърихи ворид гардидани иқтибосоти арабӣ ба забони тоҷикӣ ва сабабу омилҳои он**» хусусияти умуминазариявӣ дорад. Дар ин боб дар бораи таъсири мутақобилаи забонҳои тоҷикӣ (форсӣ)-ю арабӣ ва мавқеи истифодаи иқтибосоти арабӣ аз давраи паҳн гардидани дини ислом то замони зиндагии Абдурахмони Ҷомӣ маълумот дода шудааст. Он панҷ фасли алоҳидаро дар бар мегирад. Дар фаслҳои боби аввал заминаҳои таъсири мутақобилаи забонҳои тоҷикӣ (форсӣ)-ю арабӣ, ворид гардидани иқтибосоти арабӣ ба забони тоҷикӣ (форсӣ) пас аз зуҳури ислом, мавқеи иқтибосоти арабӣ дар забони тоҷикӣ дар давраҳои гуногун (то асри XIII ва пас аз он) баррасӣ гардидааст. Муҳаққиқ заминаҳои таъсири мутақобилаи забонҳои тоҷикиву арабиро аз давраҳои дури таърихӣ ҷӯё мешавад. Дар давраи баъди пайдоиши ислом ва нашъунамои хилофати араб хусусияти нав пайдо кардани робитаи байни забонҳои эронӣю арабиро таъкид менамояд. Дар се садсолаи баъди интишори ислом як андоза мақсаднок сурат гирифтани корбурди иқтибосоти арабӣ зикр карда мешавад. Афзун гардидани майлу рағбати адибону эҷодкоронро ба истеъмоли унсурҳои иқтибосии арабӣ ба омилҳои зиёд вобаста медонад, ки тағйироти сиёсии замон, ба қорҳои маъмурии давлатдорӣ роҳ ёфтани шахсони арабидону арабпараст, майли шоирони мадҳиясаро барои бо суханони «тару тоза» васф кардани мамдух, тақлид ба насри араб ва корбурди калимаҳои ҳамвазну қофия дар наср аз он ҷумла мебошанд. Аз муҳтавои боби аввал аён аст, ки муҳаққиқ адабиёти назарии зиёдеро мутолиа намуда, дар заминаи андешаҳои баённамудаи муҳаққиқону донишмандон тоҷику эронӣ ва рус масъаларо матраҳ кардааст. Ҳамин аст, ки дар рисола доир ба заминаҳои таъсири мутақобилаи забонҳои тоҷику арабӣ ва мавқеи иқтибосоти арабӣ дар забони тоҷикӣ аз давраи паҳн гардидани ислом то замони зиндагии Абдурахмони Ҷомӣ маълумот дода шудааст.

Боби дуюми диссертатсия «**Хусусиятҳои луғавию семантикии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ**» унвон дорад. Ин боб аз чор фасл ва зерфаслҳо иборат аст. Дар фасли аввал дар бораи баъзе масъалаҳои назарии иқтибоси калима маълумот дода шудааст. Дар зерфасли якуми фасли якуми боби дуюм гурӯҳҳои мухталифи иқтибосоти арабии «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон» вобаста ба дараҷаи ҳазмшавию семантика, инчунин, аз рӯи мансубият ба ҳиссаҳои нутқ тасниф карда шудаанд. Аз баррасиҳои муаллифи рисола бармеояд, ки қисми аз ҳама зиёди иқтибосоти арабии асарҳои нависанда калимаҳои умумистеъмоле мебошанд, ки дар забони имрӯза низ мавқеи назаррас доранд. Аз ҷиҳати семантика қисми зиёди иқтибосоти арабии асарҳои нависанда мафҳумҳои абстрактро ифода менамоянд. Аз ҷиҳати мансубият ба ҳиссаҳои нутқ калимаҳои ифодакунандаи номи ашё ва

мафҳумҳо афзалияти зиёд доранд. Инчунин, як миқдор иқтибосоти корфармудаи адиб бо мурури замон тағйири маъно карда, дар забони имрӯза ба маъноҳои дигар кор фармуда мешаванд, ки ин бештар дар натиҷаи инкишофи тадриҷии маъно ба амал омадааст.

Фасли дуюми боби якум «**Мавқеи калимаҳои иқтибосии арабӣ аз ҷиҳати доираи истеъмол**» номгузорӣ шудааст. Дар ду зерфасли он мутаносибан лексикаи динӣ ва истилоҳоти ифодакунандаи мафҳумҳои ирфонӣ мавриди баррасӣ қарор дода мешаванд. Муҳаққиқ истилоҳоти диниро вобаста ба хусусиятҳои луғавию семантикиашон ба 23 гурӯҳ тасниф намуда, мавриди баррасӣ қарор додааст, ки калимаҳои ифодакунандаи принципҳои асосӣ ва умдаи ислом, ному сифатҳои Худованд, вожаҳои талқинкунандаи яккаҳудой, калимаву ибораҳои ифодакунандаи мафҳумҳои марбут ба пайгамбар ва дӯстони содиқи Худо, вожаҳои ифодакунандаи охирати мусалмонон, гурӯҳҳои мухталифи одамон дар ислом, мафҳумҳои мухталифи фикри исломӣ, вожаҳои мансуб ба давлатдории мусалмонӣ, номи шахрҳо ва маконҳои муқаддаси мусалмонон, ҷамъиятҳои динӣ ва ғайра аз он ҷумла мебошанд. Истилоҳоти ирфонӣ асарҳо низ ба 10 гурӯҳи мухталиф таснифу баррасӣ мегардад. Дар умум, истифодаи лексикаи диниву ирфонӣ дар «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон» ба мазмуну мундариҷаи ин асарҳо вобаста доништа мешавад.

Фаслҳои сеюму чоруми боби дуум ба нақши иқтибосоти арабӣ дар ташаккули муродифот ва калимаҳои зидмаъно бахшида шудаанд. Нақши иқтибосоти арабӣ дар ташаккули муродифот назаррас арзёбӣ гардида, таъкид карда мешавад, ки нависанда барои саҳеҳ ва мувофиқи мақсад ифода кардани фикр аз силсилаи муродифот ҳамонеро интихоб намудааст, ки аз ҷиҳати ифодаи эҳсосот ва мавқеи истеъмол дуруст аст. Аз таҳқиқот бармеояд, ки муродифоти арабию тоҷикӣ на танҳо бо мақсади гурез аз такрори бемаврид корбаст гардидаанд, балки нависанда ин гуна вожаҳоро барои шарҳи мазмун, таъкиди фикр ва тасвири амалу ҳолат низ истифода намуда, бо ин роҳ забони асарҳояшро муассиру дилнишин гардондааст. Калимаю ибораҳои арабӣ ҳамчун воситаи муҳими ташаккулдиҳандаи калимаҳои зидмаъно низ моҳирона ба кор бурда шудаанд. Дар асарҳои нависанда бештар калимаҳои зидмаъноӣ аслии тоҷикӣ ва иқтибосии арабӣ якҷоя истеъмол гардида, суҳанро таъсирбахш, матлабро пуробурангу ҷолиб ифода намудаанд, ки ин баёнгари сатҳи баланди забондонӣ, таҳайюли хуби образфарӣ ва маҳорати олии суҳандониву суҳансанҷии адиб доништа мешавад.

Боби сеюми диссертатсия бо унвони «**Имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ**» пешниҳод гардида, панҷ фаслро дар бар мегирад. Дар фасли якуми боби сеюм масъалаҳои назарии калимасозӣ матраҳ гардидаанд. Фасли дуюми он «**Имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ бо пасвандҳо**» унвон дорад. Аз таҳлилу баррасиҳои муҳаққиқ бармеояд, ки дар «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»-и Ҷомӣ аз иқтибосоти арабӣ бо пасвандҳои **-а, -ак, -ан (-ян), -вор, -гар, -гарӣ, -гор, -гоҳ, -истон, -ӣ (-гӣ, -вӣ) -иш, -поқ, -онӣ, -ия // -ият, -ония // -оният** калимаҳо сохта шуда,

пасванди **-ӣ** (**-гӣ**, **-вӣ**) дар калимасозӣ бо иқтибосоти арабӣ сермахсул мебошад.

Аз баррасии масъалаи калимасозии иқтибосоти арабӣ бо пешвандҳои тоҷикӣ дар фасли сеюми боби сеюм аён аст, ки дар асарҳои зикршудаи Ҷомӣ пешвандҳои **ба-**, **бо-**, **бар-**, **бе-**, **дар-**, **но-**, **ҳам-** аз иқтибосоти арабӣ вожаҳои нав сохтанд.

Фасли чоруми боби сеюм «**Имконоти калимасозии иқтибосоти арабӣ бо пасванду пешвандҳо**» номида шуда, дар он аз иқтибосоти арабӣ бо ду унсурҳои морфологӣ тоҷикӣ сохта шудани калимаҳо баррасӣ мегардад. Муаллифи рисола ҳамагӣ якчанд калима, аз қабилҳои *бевафой*, *бетамай*, *беҳурматӣ*, *беадабӣ*, *бесифатӣ*, *бесабрӣ*, *беқарорӣ*, *беризой*, *бешууриро* ном мебарад, ки аз иқтибосоти арабӣ бо пасванду пешвандҳои тоҷикӣ сохта шудаанд, яъне ин ҳодиса он қадар назаррас нест.

Дар фасли панҷуми боби сеюм – «**Имконоти калимасозии мураккаб бо иқтибосоти арабӣ**» дар бораи роҳи усулҳои аз иқтибосоти арабӣ сохта шудани калимаҳои мураккаби пайваст ва тобеъ суҳан меравад. Муаллифи рисола ин гуна калимаҳоро аз ҷиҳати баромади ҷузъҳои таркиб ва аз ҷиҳати алоқаи байни ҷузъҳои мавриди баррасӣ қарор додааст. Чунон ки дида мешавад, дар асарҳои насрии Ҷомӣ аз иқтибосоти арабӣ сохта шудани калимаҳои мураккаби пайваст ҳодисаи назаррас нест, аммо калимаҳои мураккаби тобеи аз иқтибосоти арабӣ сохташуда ниҳоят зиёд мебошанд. Чунин калимаҳои мураккаб ҳам аз рӯи баромади ҷузъҳои мавриди ва аз рӯи қолабҳои калимасозӣ таснифу баррасӣ карда шудаанд. Қорбасти чунин калимаҳо барои ҷаззобу муассир гардидани фикри нависанда нақши муҳим бозидааст. Дар баробари ин, тавассути калимаҳои мураккаби тобеъ кутубу муҷаз баён кардани мағлаб таъкид гардида, дар тавсеаи доираи семантикии калимаҳои мураккаби тобеъ нақши ҳар ду ҷузъ муҳим доништа мешавад. Ба ин восита диссертант хизмати Абдурахмони Ҷомиро дар бобати моҳирона истифода бурдан аз имконоти калимасозии забони тоҷикӣ нишон додааст.

Дар ҳулосаи рисола, ки аз 33 банди адоҳида иборат аст, натиҷаҳои бадастомада аз таҳқиқи мавзӯи ҷамъбасти ёфтаанд. Ҳулосаҳои муаллифи рисола аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, мазмуну мундариҷаи муҳтасари таҳқиқро ба таври илмӣ натиҷагирӣ менамоянд. Тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳои таҳқиқ дар 11 банди мушаххас ифода ёфта, анҷом додани қорҳои муайянро дар заминаи таҳқиқоти илмӣ анҷомёфта дар бар мегиранд.

Рӯйхати адабиёти илмӣ диссертатсия, асосан, ба талаботи ҷавобгӯ мебошад. Автореферат мазмуну мундариҷаи қорҳои илмиро баён намуда, ба мағлаб қор мутобиқат менамояд. Варианти русии автореферат бо мазмуну мундариҷаи варианти тоҷикии он мувофиқ аст. Ду монография ва мақолаҳои интишорнамудаи муаллифи рисола, ки теъдодашон 25-то буда, 22-тои он дар маҷаллаҳои бонуфузи илмӣ тақризшаванда ба таърифи расидаанд, ба мавзӯи таҳқиқшаванда мутобиқ буда, мундариҷаи қорҳои илмиро бозгӯ менамоянд.

Ба ин тарик, рисолаи доктории Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич дар мавзуи «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар асарҳои насрии Абдурахмони Ҷомӣ» (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон») кори баанҷомрасидаи илмӣ мебошад. Диссертант дар ҳалли масоили назарии мавзуи таҳқиқшаванда ба олимону донишмандони русу тоҷик ба монанди Е. Э. Бертелс, В. М. Белкин, А. Н. Болдиров, И. М. Оранский, Л. С. Пейсиков, В. Виноградов, Ю. А. Рубинчик, Н. М. Шанский, А. А. Брагина, Л. А. Новиков, В. С. Расторгуева, Ричард Фрай, Л. Бузургзода, Б. Ниёзмӯҳаммадов, Н. Маъсумӣ, Т. Зехнӣ, А. Мирзоев, А. Афсаҳзод, Ш. Н. Ниёзӣ, Р. Ғаффоров, С. Ҳалимов, М. Н. Қосимова, М. Мӯҳаммадиев, Н. Шаропов, Б. Камолитдинов, Ҳ. Мачидов, Ш. Рустамов, Т. Бердиева, Д. Хоҷаев, С. Сулаймонов, А. Ҳасанов, С. Сабзаев, Т. Ваҳҳобов, З. Мухторов, О. Қосимов, Ф. Х. Шарифова, М. Саломов, С. Раҳматуллозода (Хоркашев), Ш. Каримов, Қ. Мухторӣ ва донишмандони Эрон Парвиз Нотили Хонларӣ, Мӯҳаммадтақӣ Баҳор, Забеҳулло Сафо, Сайидҷаъфари Сачҷодӣ, Алиасғари Ҳикмат, Мӯҳаммадалӣ Имом Шуштарӣ, Алиавсати Иброҳимӣ ва дигарон тақя намуда, ба натиҷаҳои дилхоҳ расидааст. Рисола маводи фаровонро дар бар мегирад, ки дар он таҳқиқу ҷамъбасти илмии масоили ҳанӯз наомӯхта ё камомӯхтаи марбут ба таркиби луғавӣ, семантикаи воҳидҳои забонӣ ва калимасозии «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон»-и Ҷомӣ баррасӣ гардидаанд. Маводи мазкур дар тарҳрезии минбаъдаи барномаҳои навиштани китоб дарсӣ ва дастурҳои таълимӣ аз қисмҳои лексикологияву калимасозӣ барои макотиби оливу муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ чун сарчашмаи боэътимод метавонад истифода шавад.

Бо вучуди ин рисолаи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич аз камбудии ӯрӣ нест. Зикри онҳоро барои тақмили сифати кор зарур медонем:

1. Агар дар диссертатсия оид ба тарзи иқтибос ва истифодаи дурусти вожаҳо тавсияҳо дода мешуд, беҳтар мебуд. Масалан, дар диссертатсияи мавриди тақриз низ аз шаклҳои вожаҳои *маълумотҳо*, *таҳқиқотҳо* ва ғ. (сах. 7, 8 ва ғ.) истифода шудааст.

2. Баъзе нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда характери хулосавӣ доранд, ҳол он ки дар ин қисмат масъалагузорӣ бояд сурат гирад (бандҳои 1, 2) ва хулосаҳо роҷеъ ба онҳо бояд дар охири кор танзим карда шаванд.

3. Хулосаҳои диссертатсия ниҳоят муфассал мебошанд. Салоҳ доништа мешавад, ки баъзе бандҳои он муттаҳид ва мухтасартар ифода карда шаванд.

4. Дар диссертатсия ва автореферат баъзе камбудии имлоӣ, услубӣ ва техникӣ ба мушоҳида мерасанд (сах. 4, 5, 7, 13 ва ғ.).

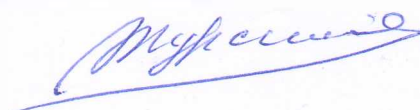
Дар сурати бартараф кардани камбудии мазкур қимати кор боз ҳам меафзояд.

Умуман, рисолаи Ҷумъаев Меҳроб Одинаевич дар мавзуи «Хусусиятҳои лексикӣ ва семантикӣ ва калимасозии иқтибосоти арабӣ дар

асарҳои насри Абдурахмони Қомӣ» (дар заминаи «Нафаҳот-ул-унс» ва «Баҳористон») кори анҷомёфта буда, арзиши баланди илмӣ дорад ва ба талаботи ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиби додани дараҷаи илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ аст. Муаллифи он – Қумъаев Меҳроб Одинаевич сазовори дараҷаи илмии доктори илми филология аз рӯи ихтисоси 10.02.01. - Забони тоҷикӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ:
Доктори илми филология,
дотсенти кафедраи забоншиносии
муқоисавӣ ва назарияи тарҷумани
Донишқадаи давлатии забонҳои
Тоҷикистон ба номи Сотим
Улуғзода

**Турсунов Фаёзҷон
Мелибоевич**

Имзои Ф. М. Турсуновро тасдиқ мекунам:

Мудири шуъбаи кадрҳои
Донишқадаи давлатии забонҳои
Тоҷикистон ба номи С. Улуғзода

Юсупова Б. Ғ.

Таърихи рӯз: 16.12.2022